

CONSELL
COMARCAL
DEL
MARESME

L'Observatori de
Desenvolupament Local

Informació trimestral

SITUACIÓ LABORAL DE LES ACTIVITATS TURÍSTIQUES

Quart trimestre de 2009

Promoció Econòmica
Observatori de Desenvolupament Local del Maresme
Març 2010

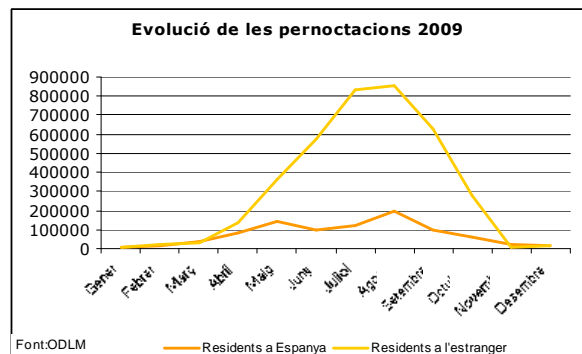
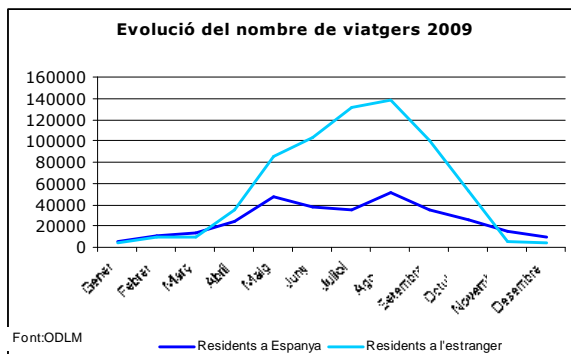
Introducció

En aquest darrer trimestre de l'any l'economia catalana i, per tant, la maresmenca segueix immersa en un període d'incertesa econòmica que influeix directament en l'activitat de les empreses. Els seus efectes es reflexen, de manera directa, en el mercat de treball, especialment en l'ocupació i l'atur registrat. D'aquesta manera doncs, i en efecte dominó, les repercussions indirectes són moltes i diverses i afecten la pràctica totalitat dels sectors econòmics. Si l'escenari del qual partim no és gaire favorable els resultats esperats tampoc seran els desitjables.

Enquesta d'Ocupació Hotelera (*Encuesta de Ocupación Hotelera-EOH*)

D'acord amb els resultats de l'Enquesta d'Ocupació Hotelera¹ corresponents als mesos que conformen el quart trimestre del 2009, com era d'esperar, la marca turística del Maresme, Costa de Barcelona-Maresme, ha experimentat descensos en el nombre de viatgers, tant dels residents a Espanya com els residents a l'estranger, disminucions en el nombre de pernoctacions, així com en els graus d'ocupació i en el nombre de personal ocupat. Tot plegat fruit de l'estacionalitat de les activitats del sector molt concentrada en els mesos d'estiu.

Els gràfics que segueixen mostren que els establiments hotelers de la comarca depenen, bàsicament, dels visitants estrangers. Tot i això, en la temporada baixa, com ara aquest darrer trimestre de l'any- en concret al novembre i desembre- la majoria de viatgers provenen de dins de l'estat espanyol. El nombre de pernoctacions, indicador totalment lligat al del nombre de viatgers, lògicament és més elevat quant major és el nombre de viatgers que acull la comarca. Així, el nombre més elevat de pernoctacions el trobem els mesos de juliol i agost, és a dir, el tercer trimestre de l'any, pernoctacions que cauen en picat aquest darrer trimestre de l'any.

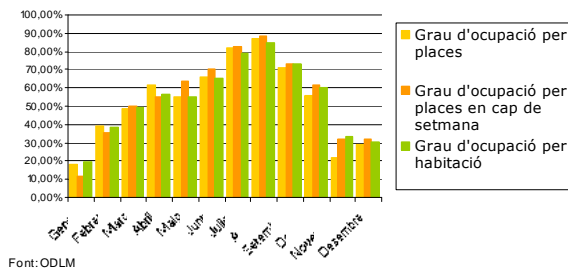

¹ EOH: enquesta mensual dirigida a tots els establiments hotelers del territori nacional, aproximadament 6.000 a l'hivern i 8.500 a l'estiu. Instituto Nacional de Estadística.

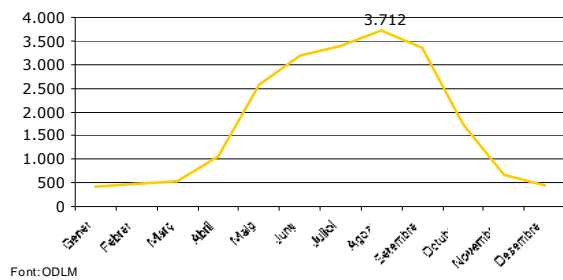

Evidentment doncs, aquest trimestre també davalla amb força el grau d'ocupació per places, per places en cap de setmana i per habitació així com el nombre de personal ocupat.

EOH: Evolució de Grau d'ocupació, 2009

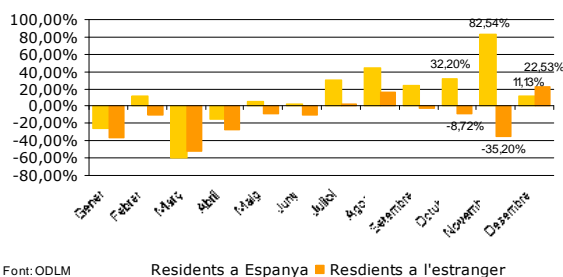
EOH: Evolució del personal ocupat, 2009

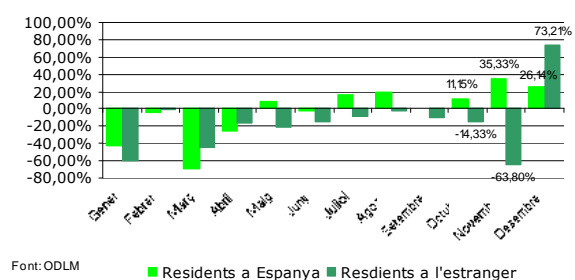
Malgrat que tot plegat sembli negatiu –que no ho és, com veurem tot seguit- no ens trobem, de fet, davant de res nou. Els quarts trimestres acostumen a ser ensopits pel sector, com comentàvem anteriorment, per la forta estacionalitat estival que pateix el sector.

La informació interanual indica que els resultats del sector aquest trimestre han estat molt millors dels registrats un any abans en aquest mateix període, com podem veure en els gràfics que segueixen. Per un costat, han augmentat el nombre de viatgers nacionals així com les seves pernoctacions. Quant als viatgers provinents de l'estranger, el seu nombre només ha augmentat el mes de desembre en què, a més a més, les seves pernoctacions s'han disparat respecte un any abans. A banda, sembla que l'ocupació del sector es recupera, en especial, el mes de novembre. Per tant, l'evolució del sector hauria estat més positiva del que potser s'hauria esperat.

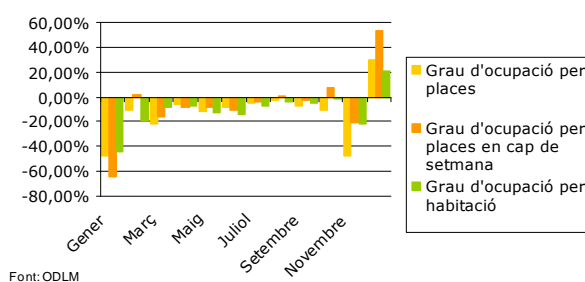
Variacions interanuals 2008-2009 de viatgers segons residència

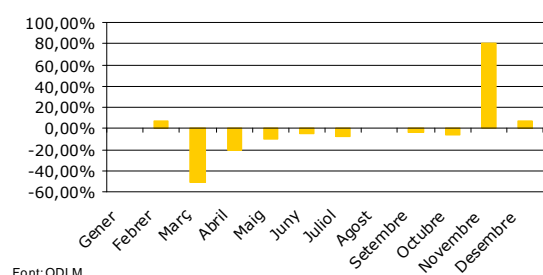
Variacions interanuals 2008-2009 de pernoctacions

EOH: Variacions interanuals del grau d'ocupació

EOH: Variació interanual de personal ocupat

Ocupació i Activitat Econòmica

Els registres de l'INSS, com veiem en la taula que segueix, indiquen que el nombre de centres, d'ocupats assalariats i d'ocupats autònoms en les activitats turístiques presenta xifres inferiors a les dels trimestres anteriors. Totes plegades acumulen un total de 1.337 centres de cotització, 7.333 treballadors ocupats assalariats i 3.148 treballadors ocupats autònoms. Aquestes xifres suposen descensos en tot tres casos respecte del tercer trimestre de l'any; els centres cotitzants cauen un 11,52%, els treballadors assalariats disminueixen un 28,47% i en el cas dels treballadors autònoms la disminució és del 0,25%. Les empreses de les activitats turístiques han representat aquest trimestre l'11,32% del total de centres cotitzants a la comarca, percentatge inferior al del trimestre anterior en què era del 12,41%. El mateix ha passat en el cas dels assalariats el pes dels quals passa de l'11,96% del tercer trimestre al 8,9% d'aquest.

Activitats turístiques. El Maresme. 4t trimestre 2009*

Nom	4t trimestre 2009		
	Empreses	Assalariats	Autònoms
55-Serveis d'allotjament	148	1.256	133
56-Serveis de menjar i begudes	1.132	5.741	2.881
79-Agències de viatges i operadors turístics	57	336	134
TOTAL Activitats turístiques	1.337	7.333	3.148
TOTAL COMARCAL (totes activitats)	11.811	82.423	34.884

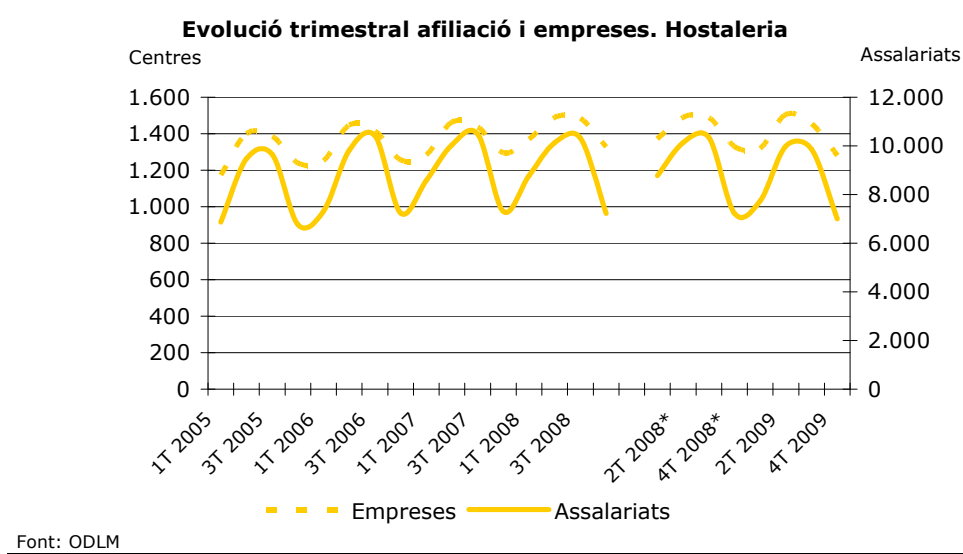
*data de referència últim dia de cada trimestre

Font: elaboració Observatori Desenvolupament Local del Maresme a partir del Dpt. de Treball

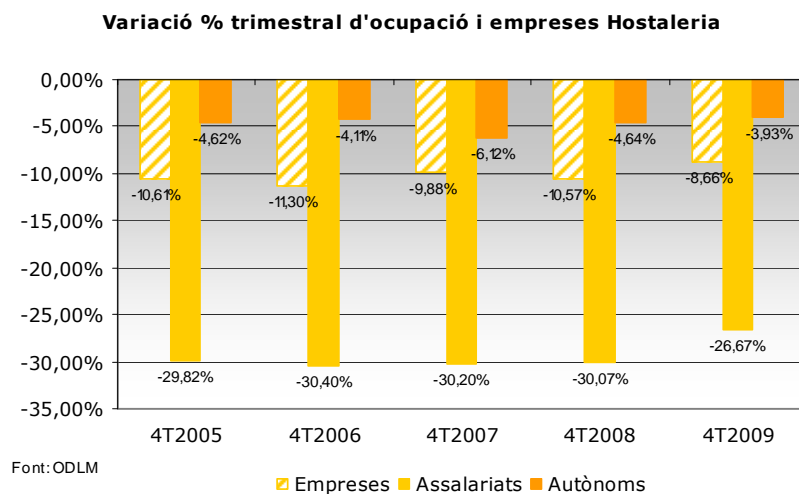
La importància de cada divisió econòmica queda clarament dibuixada en la taula anterior on veiem que la divisió de *Serveis de menjar i begudes* aglutina el nombre més elevat de comptes de cotització, assalariats i autònoms.

En el gràfic següent podem veure l'evolució concreta de la secció econòmica de l'*Hostaleria*². Com és evident, i ja hem vist i comentat en documents anteriors, persisteix l'alta estacionalitat de l'activitat del sector; en èpoques pre-estivals i estivals, períodes coincidents amb els segons i tercers trimestres de l'any, l'augment de l'ocupació i de centres cotitzants es fa evident, com també ho és l'augment de les contractacions i el descens de l'atur.

² Secció Hostaleria: conformada per les divisions econòmiques 55-Serveis d'allotjament i 56-Serveis de menjar i begudes. Recordem que en aquest document s'analitzen les activitats 55, 56 i 79 (Agències de viatges i operadors turístics) que són divisions econòmiques amb una clara vinculació amb el turisme. Adoptem la nomenclatura *Activitats turístiques* per fer referència a aquestes tres activitats conjuntament i *Hostaleria* quan ens referim a les activitats 55 i 56 plegades.

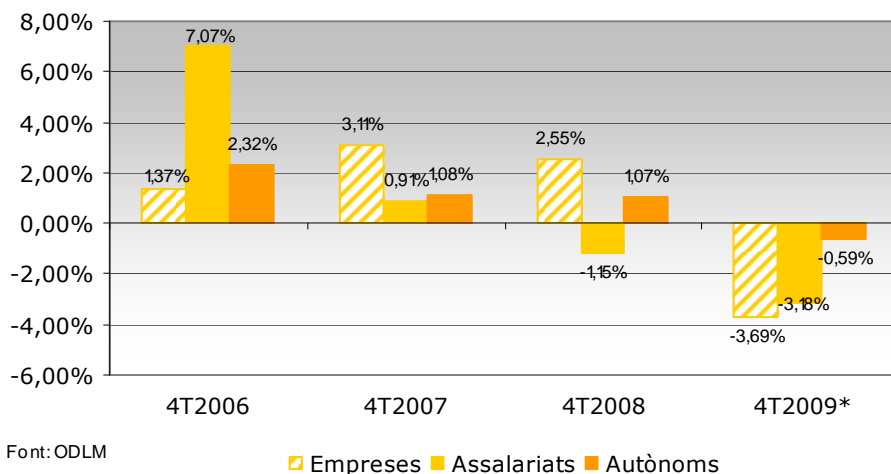
Aquest trimestre, com ja és habitual, el nombre de treballadors ocupats assalariats en l'Hostaleria així com el nombre de centres de cotització i treballadors autònoms han disminuït respecte el trimestre passat, tal i com reflectim en el gràfic que segueix. Insistim, els descensos registrats els quarts trimestre de cada any són fruit de l'estacionalitat de l'activitat. Podem apreciar, això sí, com els descensos experimentats aquest any són menors als ocorreguts el quart trimestre d'un any abans, tant si ens referim a les empreses com a l'ocupació. Cal tenir present que el trimestre passat, per primera vegada en cinc anys, l'ocupació era inferior a la registrada el segon trimestre així com també el nombre d'empreses, cosa ja habitual. Per tant, seria lògic esperar una disminució menor. L'activitat de les Agències de viatges i operadors turístics registra també disminucions.

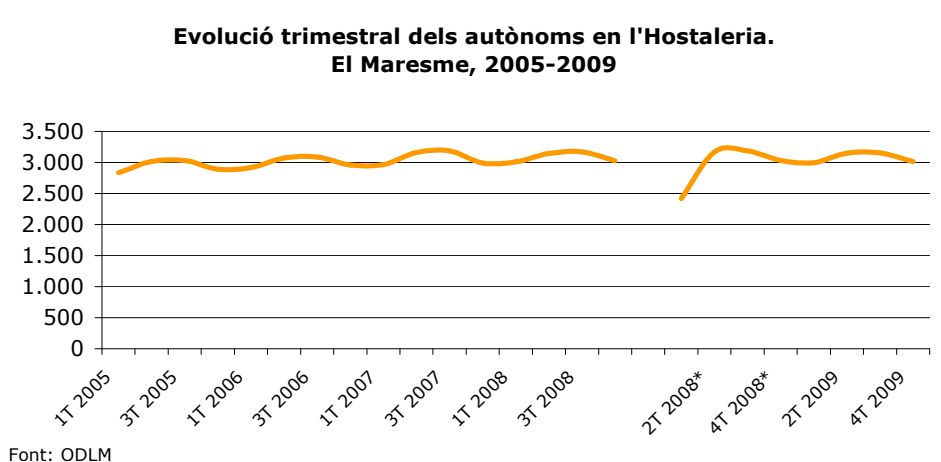
Les variacions anuals, per la seva banda, sí que mostren una evolució clarament negativa que seria la conseqüència, això sí, de la conjuntura de crisi econòmica actual. El nombre d'empreses s'ha reduït un 3,69% respecte un any abans i el de treballadors assalariats un 3,18%. Fins i tot cau l'ocupació per compte propi (-0,59%).

Variació % anual ocupats i empreses Hostaleria

De fet, el treball autònom dedicat a l'Hostaleria també es caracteritza per una certa estacionalitat, com es veu en la gràfica que segueix. Aquest trimestre, com hem vist anteriorment, el seu nombre s'ha reduït un 3,93% respecte el trimestre anterior mentre que interanualment experimenta un descens gairebé imperceptible (-0,59%).

Evolució trimestral dels autònoms en l'Hostaleria. El Maresme, 2005-2009

Sigui com sigui, les característiques estructurals del teixit empresarial de les *Activitats Turístiques* canvien poc, per no dir que no canvien, i segueixen caracteritzant-se per la seva reduïda dimensió; el 92,07% d'aquestes empreses –una bona part restaurants i bars- són en realitat el que es consideren microempreses, és a dir, empreses que ocupen un màxim de 10 treballadors. Si diferenciem per divisions, el 79,73% de les dels *serveis d'allotjament* són microempreses, ho són també el 94,08% de les dels *serveis de menjar i begudes* i el 84,21% de les de les *agències de viatges i operadors turístics*.

Afiliacions i comptes de cotització règim general segons grandària del centre de cotització - 4t trimestre 2009

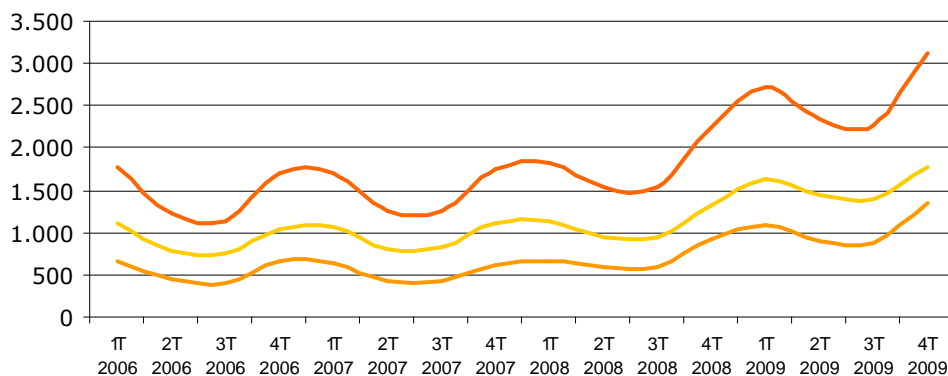
Tram d'assalariats	I - HOSTALERIA				79-Agències de viatges i operadors turístics		Grandària empresa
	55-Serveis d'allotjament		56-Serveis de menjar i begudes		Afiiliats	Empreses	
	Afiiliats	Empreses	Afiiliats	Empreses			
1-5	197	101	1.927	937	80	41	Microempresa
6-10	132	17	982	128	57	7	
11-25	242	14	776	51	117	7	Empresa petita
26-30	112	4	137	5	0	0	
31-50	302	8	227	5	82	2	
51-100	271	4	169	3	0	0	Empresa mitjana
101-250	0	0	0	0	0	0	
251-500	0	0	853	2	0	0	Empresa gran
501-750	0	0	670	1	0	0	
Total	1.256	148	5.741	1.132	336	57	

Font: elaboració Observatori Desenvolupament Local del Maresme a partir del Dpt. de Treball

Atur registrat

L'atur registrat és una altra variable indicadora de l'estat en què es troba el mercat de treball. Al llarg d'aquest any 2009 no ha parat d'acumular xifres històriques trimestre rere trimestre.

Evolució trimestral de l'atur registrat a l'Hostaleria per sexes. El Maresme 2006-2009

Font: ODLM

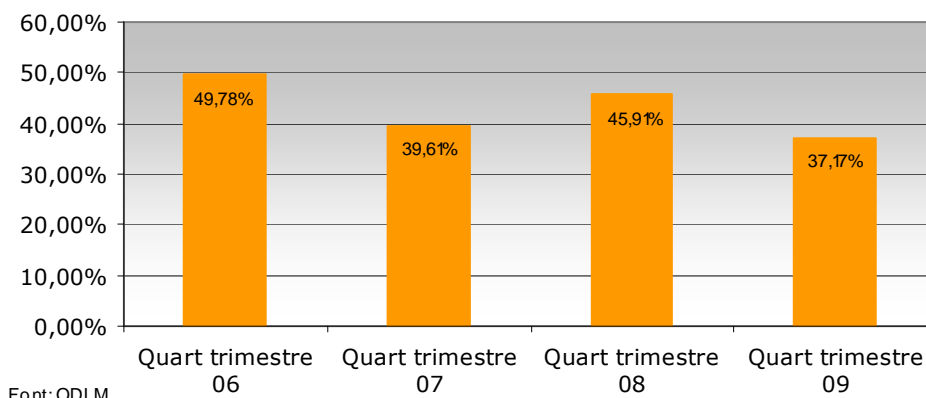
— Homes — Dones — TOTAL

En el cas de de les *activitats turístiques*, en realitat de l'*Hostaleria*, ha estat semblant però amb matisos. Si bé és cert que la tendència de l'atur en el sector ha estat a l'alça, com posa de manifest la gràfica anterior, el cert és que l'atur ha disminuït en el segon i tercer trimestre de l'any fruit, altra vegada, de la forta estacionalitat del subsector turístic, per tornar a augmentar aquest darrer trimestre del 2009 i assolir la xifra màxima d'aturats dels darrers sis anys. El nombre total és de 3.123 persones aturades provinents del subsector turístic, de les quals el 57% són dones i el 43% són homes.

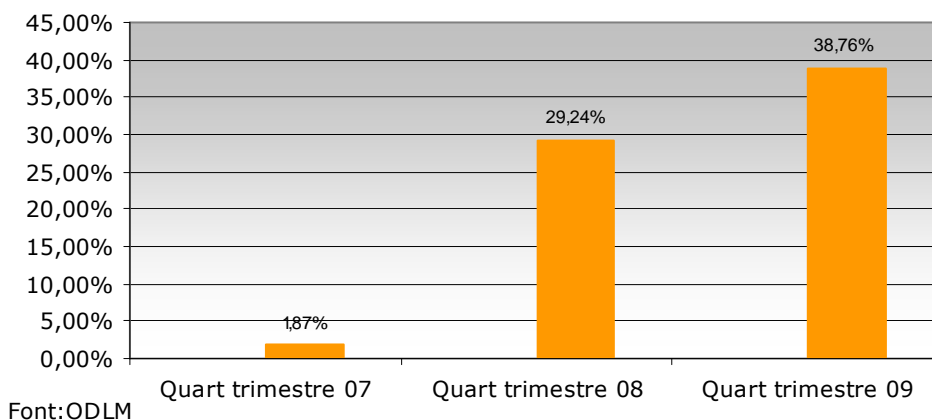
Altra vegada la gràfica que segueix mostra com l'increment de l'atur es deu, bàsicament, a un factor estacional; en cada quart trimestre l'atur registrat incrementa respecte l'anterior. I aquest any no ha estat menys i l'atur respecte el tercer trimestre augmenta un 37,17%.

Variació % trimestral de l'atur registrat a l'Hostaleria

En el gràfic següent hem plasmat les variacions interanuals de l'atur, comparativa que, com sempre, ens permet observar quin impacte té el context econòmic de cada moment sobre el mercat de treball. L'augment de l'atur respecte un any abans és molt important, del 38,76%, i molt superior al registrat un any abans respecte l'anterior (+29,24%), de manera que, en aquest cas, no podríem parlar encara d'un alentiment de la desocupació.

Variació % interanual de l'atur registrat a l'Hostaleria

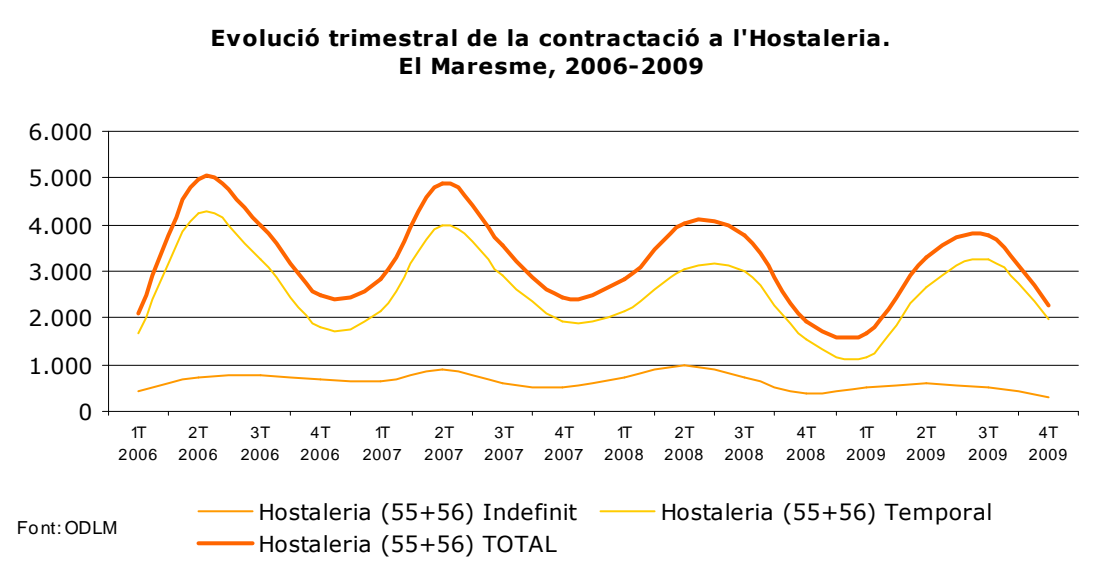

Contractació laboral

Aquesta variable, bo i no ser molt robusta, ens serveix per veure l'evolució a grans trets i dibuixar tendències. Així, en el gràfic següent, podem observar com la contractació en l'hostaleria segueix estant molt influenciada per la forta estacionalitat de l'activitat del sector i que la línia tendencial és a la baixa. Les línies evolutives són, de fet, les oposades a aquelles que dibuixen les de l'atur registrat. És a dir, quan l'atur disminueix la contractació augmenta. De tota manera, no podem establir relacions directes i exactes entre ambdues variables per aspectes metodològics diversos.

Aquest trimestre la contractació ha disminuït en l'hostaleria un 39,59%. I ha estat degut tant al descens de la contractació indefinida (-40,46%) com al registrat per la contractació temporal (-39,45%). La comparativa interanual indica un augment de la contractació del 17,80% respecte el quart trimestre de 2008, creixement basat en la contractació temporal, la qual augmenta un 27,57%. En canvi, els contractes indefinits cauen un 20,61%.

**Evolució trimestral de la contractació a l'Hostaleria.
El Maresme, 2006-2009**

Conclusió

Tot i que una part de les xifres negatives registrades aquest trimestre tenen un fort component estacional el cert és que l'evolució interanual posa en evidència que el context econòmic actual influencia, tant directament com indirecta, el sector turístic de la comarca provocant la pèrdua d'ocupació i augments en la desocupació.